

УДК 330.3:665.6

Юрченко В. І.¹, Горбунова О.К.²

¹канд. наук з держ. упр., доц. НУ «Запорізька політехніка»

²студ. гр. БАД-538 НУ «Запорізька політехніка»

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ХХІ СТОЛІТТЯ

Економічна теорія нині відіграє важливу роль у житті суспільства, адже вона має не тільки описовий характер, а й є базою для формування економічної політики держави, є її теоретичною основою. Виходячи з цього, об'єктом економічної теорії є господарські процеси в суспільстві, його економічна система, основною функцією якої є забезпечення умов для

досягнення економічної чи соціальної вигоди окремими особами, групами осіб або суспільством у цілому. А щодо її предмета, то думок що саме має вивчати економічна теорія дуже багато, отже необхідно визначити причини її виникнення в історичній послідовності.

Остаточо як наука економічна теорія сформувалась у XVI ст., до цього періоду окремі економічні знання існували як складова етично-правових, філософських та інших учень.

Потім поступово почали утворюватися школи економічної теорії: меркантилісти, фізіократи, класична школа, німецька історична школа, марксиста, маржиналісти, кейнсіанство, монетаризм, неокласичного синтезу, інституціоналізм.

Із цього всього наразі склалися три основні напрями економічної думки сучасності: неокласика, кейнсіанство та інституціоналізм.

Дослідивши еволюцію предмета економічної теорії з XVI по XXI ст., можна стверджувати про існування трьох основних підходів до його трактування: підхід західної економічної думки (економікс); політекономічний підхід; системний підхід.

У науковому колі економістів – вже доволі довго обговорюється питання про застарілість положень неокласичної парадигми та її невідповідність економічним реаліям XXI ст. Зокрема, світова фінансова криза 2008–2009 рр. підкреслила недоліки існуючої парадигми економічної теорії, як на мікро-, так і на макроекономічному рівнях.

Зарубіжні дослідники виокремлюють ті економічні підходи, які розкривають проблеми розвитку економіки сучасності, що повинно бти відображено у предметі економічної теорії XXI ст. Це включення економіки навколишнього середовища до домінуючої економічної парадигми; поведінкової економіки; інституціональної економіки; еволюційної економіки.

Сучасна економіка знань відрізняється від предмета «економікс» не менше, ніж економіка первісного або традиційного суспільства, адже результати виробництва в ній не обмінюються ні за законом граничної корисності, ні за законом вартості. Продукти інтелектуальної діяльності, програмні продукти, розповсюджуються без витрат та продаються за диференційованими цінами, які залежать від уявлення продавця про його вартість і соціальний статус покупця. З одного боку, зростає частка суспільних благ, що розповсюджуються безкоштовно, а з іншого, – з'являються товари модних брендів, що продаються за завищеною ціною, яка зовсім не відповідає ціні аналогів або навіть товарів з кращою якістю.

Зміни в економіці, пов'язані з провідною роллю інновацій та знань, що повинні враховуватися при визначенні предмета сучасної економічної теорії, включають такі риси: економіка є відкритою динамічною системою, що не

перебуває у рівновазі; економіка складається з неоднорідних економічних суб'єктів, які не приймають оптимальних рішень, але здатні вчитися й адаптуватися з часом; економічні суб'єкти взаємодіють через різні мережі; макромоделі виникають із взаємодії економічних суб'єктів мікрорівня, які, у свою чергу, впливають на побудову макромоделі; інформація та знання змінюють процес виробництва, перетворюючись в один з основних його факторів.

Таким чином, беручи до уваги думку багатьох економістів, як вітчизняних, так і зарубіжних, що економічна наука знаходиться зараз на кризовому етапі розвитку та проаналізувавши чотири основні підходи зарубіжних економістів, які розкривають проблеми розвитку економіки сучасності, дійдемо висновку щодо необхідності включення предмета їх досліджень до сучасної економічної теорії.

Отже, предметом економічної теорії сучасності є процес розвитку відкритих динамічних економічних систем, які побудовані на основі мережових зв'язків між економічними суб'єктами, що діють адаптивно, комбінуючи обмежені економічні ресурси.

Оновлення предмета економічної теорії є необхідним, адже без відображення проблем сучасності, будучи просто теорією «шкільної дошки», перспектив для виходу з кризи для цієї науки не існує.